

Euroopa Ülemkogu

Brüssel, 25. märts 2022
(OR. en)

EUCO 1/22

CO EUR 1
CONCL 1

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu kohtumine (24. ja 25. märts 2022) – Järeldused

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

Euroopa Ülemkogu pidas arvamuste vahetuse Ameerika Ühendriikide presidendiga transatlantilise koostöö üle seoses Venemaa sõjalise agressiooniga Ukraina vastu.

*

* *

I. VENEMAA SÕJALINE AGRESSIOON UKRAINA VASTU

1. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu rikub rängalt rahvusvahelist õigust ning selle tulemusena on hukkunud ja viga saanud suur hulk tsiviilisikuid. Venemaa suunab rünnakuid tsiviilelanikkonna vastu ning võtab sihikule tsiviilobjekte, sealhulgas haiglaid, meditsiinasutusi, koole ja varjupaiku. Need sõjakuriteod tuleb viivitamata lõpetada. Süüdlased ja nende kaasosalised võetakse kooskõlas rahvusvahelise õigusega vastutusele. Mariupoli ja teiste Ukraina linnade piiramine ning humanitaarabile juurdepääsu keelamine Venemaa relvajõudude poolt on vastuvõetamatu. Venemaa relvajõud peavad viivitamata tagama turvalised liikumised Ukraina teistesse paikadesse ning humanitaarabi toimetamise Mariupolisse ja muudesse sissepiiratud linnadesse.
2. Euroopa Ülemkogu kutsub Venemaad tungivalt üles viivitamata tagama kõikidesse teistesse sõjatoonidesse lõksu jäänud tsiviilisikutele ohutu pääsu nende valitud sihtkohta, vabastama kohe kõik pantvangid, tagama katkematu juurdepääsu humanitaarabile ja looma humanitaarkoridorid. Samuti kutsub ülemkogu Venemaad tungivalt üles järgima täielikult oma kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas rahvusvahelisest humanitaarõigusest, ning järgima Rahvusvahelise Kohtu hiljutist määrust.
3. Euroopa Ülemkogu nõuab, et Venemaa lõpetaks viivitamata sõjalise agressiooni Ukraina territooriumil, viiks viivitamata ja tingimusteta välja kõik väed ja kogu sõjalise varustuse kogu Ukraina territooriumilt ning austaks täielikult Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides.

4. Euroopa Liit toetab Ukrainat ja selle rahvast ning Euroopa Ülemkogu kinnitab taas Versailles' deklaratsiooni, tunnustades Ukraina Euroopa-suunalisi püüdlusi ja Ukraina Euroopa valikut, nagu on sätestatud assotsieerimislepingus. Euroopa Ülemkogu kutsub uuesti komisjoni üles esitama oma arvamuse kooskõlas aluslepingute asjakohaste sätetega. Euroopa Liit jätkab koordineeritud poliitilise, rahalise, materiaalse ja humanitaarabi andmist. Euroopa Liit on seni võtnud vastu märkimisväärsed sanktsioone, millel on suur mõju Venemaale ja Valgevene, ning on endiselt valmis kõrvaldama lüngad ja võitlema tegeliku ja võimaliku kõrvalehoidmise vastu ning liikuma kiiresti edasi täiendavate koordineeritud tõhusate sanktsioonidega Venemaa ja Valgevene vastu, et tulemuslikult pärssida Venemaa võimekust agressiooni jätkata. Euroopa Ülemkogu kutsub kõiki riike üles nende sanktsioonidega ühinema. Igasugused katsed sanktsioonidest kõrvale hoida või muul viisil Venemaad aidata tuleb lõpetada.
5. Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu on sundinud miljoneid inimesi oma kodudest põgenema. Paljud neist on leidnud turvalise peavarju Euroopa Liidus ning seda on hõlbustanud ajutise kaitse mehhanism. Erilist tähelepanu tuleks pöörata kõige haavatavamate isikute vajadustele ning inimkaubanduse tõkestamise ja avastamise meetmetele. Euroopa Ülemkogu avaldab austust kõigile Euroopa kodanikele, organisatsioonidele ja valitsustele, kes on näidanud üles solidaarsust selle jõhkra sõja eest põgenenutega.
6. See kriis kujutab endast olulist väljakutset vastuvõtivate riikide taristule ja avalikele teenustele, eelkõige Ukraina piiridel. Euroopa Ülemkogu tunnustab kõiki juba tehtud jõupingutusi Ukraina sõja eest põgenevate pagulaste vastuvõtmiseks ja kutsub kõiki liikmesriike üles suurendama oma jõupingutusi jätkuva ühtsuse ja solidaarsuse vaimus ning palub komisjonil teha vajalikud algatused selliste jõupingutuste hõlbustamiseks. Samuti kutsub ülemkogu üles viima kiiremas korras lõpule töö komisjoni hiljutiste ettepanekutega liikmesriikide toetamiseks, et tagada pagulastele ja nende vastuvõtjatele mõeldud ELi rahaliste vahendite kiire kasutuselevõtmine, ning palub komisjonil teha tööd täiendavate ettepanekutega, et tugevdada ELi toetust selles kontekstis. Ülemkogu kutsub liikmesriike üles töötama komisjoni toetusel välja erandolukorra plaanid, et käsitleda ka keskpika perioodi ja pikaajalisi vajadusi.

7. Euroopa Liit on võtnud kohustuse tagada pidevad ja katkematud elektri- ja gaasivood Ukrainasse. Ukraina ja Moldova elektrivõrkude hiljutine sünkroniseerimine ELi võrkudega on märkimisväärne saavutus. See näitab, et meie tulevik on nüüd seotud. Tuleb tagada Ukraina tuumarajatiste ohutus, sealhulgas Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri toetusel.
8. Võttes arvesse Venemaa sõjalise agressiooniga kaasnenud hävitustööd ja tohutut kahju Ukrainas, on Euroopa Liit võtnud kohustuse toetada Ukraina valitsust tema esmavajaduste rahuldamiseks ja pärast Venemaa rünnakute lõppemist demokraatliku Ukraina taasülesehitamiseks. Selleks lepib Euroopa Ülemkogu kokku Ukraina solidaarsuse usaldusfondi väljatöötamises ja kutsub oma rahvusvahelisi partnereid selles osalema ning kutsub üles alustama viivitamata ettevalmistusi. Ülemkogu kutsub komisjoni üles jätkama tehnilise abi andmist, et aidata Ukrainal ellu viia vajalikud reformid.
9. Euroopa Ülemkogu kutsub üles korraldama aegsasti rahvusvahelise konverentsi Ukraina solidaarsuse usaldusfondi rahaliste vahendite kogumiseks.
10. Samuti kinnitab Euroopa Ülemkogu taas oma pühendumust toetada Moldova Vabariiki ja selle rahvast.

II. JULGEOLEK JA KAITSE

11. Tuletades meelde Versailles' tegevuskava, pidas Euroopa Ülemkogu strateegilise mõttevahetuse julgeoleku ja kaitse teemal, võttes arvesse Euroopa uut julgeolekuolukorda, mis kujutab endast suurt muutust selle strateegilises keskkonnas.
12. Euroopa Ülemkogu kinnitab strateegilise kompassi, milles esitatakse strateegilised suunised järgmiseks kümnendiks ning määratakse kindlaks ühtsed meetmed, viisid ja vahendid ning selged eesmärgid, mida on vaja selle uue hoo andmiseks,
 - a) võimaldades Euroopa Liidul kriisiolukordades kiiremini ja otsustavamalt tegutseda;

- b) kaitstes meie huve ja kodanikke seeläbi, et tugevdatakse Euroopa Liidu võimet ennetada ja leevendada ohte;
- c) stimuleerides investeringuid ja innovatsiooni, et ühiselt arendada vajalikke võimeid ja tehnoloogiaid;
- d) süvendades meie koostööd partneritega ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Ülemkogu palub nõukogul jätkata viivitamata tööd strateegilise kompassi rakendamisega vastavalt selles sisalduvale ajakavale.

- 13. Euroopa Ülemkogu jääb ootama komisjoni poolt mai keskpaigaks koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga koostatavat analüüsi kaitseinvesteeringute puudujääkide kohta ning ettepanekuid edasisteks algatusteks, mis on vajalikud Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamiseks. See aitab kaasa jõupingutustele, mille eesmärk on tugevdada Euroopa Liidu vastupanuvõimet ning suurendada selle julgeoleku- ja kaitsealast suutlikkust suuremate ja paremate investeeringute abil, keskendudes kindlaks tehtud strateegilistele puudujääkidele. Ülemkogu palub nõukogul jätkata tööd komisjoni hiljutiste ettepanekutega.
- 14. Euroopa Liidu ja liikmesriikide kaitsevõime tugevdamiseks tuleks ära kasutada Euroopa Liidu rahastamisvahendite ja algatuste, eelkõige Euroopa Kaitsefondi ja alalise struktureeritud koostöö, võimearendusplaani ja kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise kogu potentsiaal. Lisaks tuleks 2022. aasta lõpuks võtta meetmeid, et edendada ja hõlbustada kaitsetööstuse juurdepääsu erasektori vahenditest rahastamisele, kasutades parimal viisil ära ka Euroopa Investeerimispinga pakutavaid võimalusi. Euroopa Ülemkogu hindab korrapäraselt strateegilise kompassi rakendamist ning edusamme julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas. Vajaduse korral annab ülemkogu täiendavaid suuniseid.

III. ENERGEETIKA

15. Euroopa Liit kaotab järk-järgult niipea kui võimalik oma sõltuvuse Venemaa gaasi-, nafta- ja söeimpordist, nagu on ette nähtud Versailles' deklaratsioonis. Seetõttu jääb Euroopa Ülemkogu ootama tihedas koostöös liikmesriikidega välja töötatud ulatuslikku ja ambitsioonikat kava, mille komisjon esitab sellega seoses 2022. aasta mai lõpuks. Riiklike olusid ja liikmesriikide energiaallikate jaotust võetakse arvesse.
16. Püsivalt kõrged energiahinnad avaldavad elanikkonnale ja ettevõtetele üha suuremat negatiivset mõju, mida Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu veelgi süvendab. Euroopa Ülemkogu arutas seda, kuidas anda täiendavat abi kõige haavatavamatele tarbijatele ja kuidas toetada Euroopa ettevõtjaid lühikeses perspektiivis.

Euroopa Ülemkogu:

- a) kutsub liikmesriike ja komisjoni üles jätkuvalt parimal viisil kasutama meetmepaketti, sealhulgas uut riigiabi ajutist kriisiraamistikku, ajaliselt piiratud lahknemisena praegusest olukorrast. Komisjoni ettepaneku kohaselt võib juhusliku kasumi ajutine maksustamine või regulatiivne sekkumine sellesse olla kasulik riiklik rahastamisallikas;
- b) teeb nõukogule ja komisjonile ülesandeks suhelda kiiremas korras energiaspektori sidusrühmadega ning arutada, kas ja kuidas võiksid komisjoni esitatud lühiajalised võimalused (tarbijatele antav otsetoetus kupongide, maksuvähenduste või „energiavahendaja mudeli / ühtse ostja“ kaudu, riigiabi, maksustamine (aktsiis ja käibemaks), hinnalae kehtestamine, sellised regulatiivsed meetmed nagu hinnavahelepingud) aidata kaasa sellele, et vähendada gaasihinda ja käsitleda selle negatiivset ülekanduvat mõju elektriturgudele, võttes arvesse riiklike olusid;

- c) kutsub komisjoni üles esitama ettepanekud, milles käsitletakse tõhusalt ülemäära kõrgete elektrihindade probleemi, säilitades samas ühtse turu terviklikkuse, roheülemineku stiimulid ja energiavarustuskindluse ning vältides ebaproportsionaalseid eelarvekulusid.

Praeguses väga kõrgete elektrihindade kontekstis on komisjon valmis kiiresti hindama elektriturul võetavate ajutiste hädaolukorra meetmete, millest liikmesriigid on teatanud, sealhulgas et leevendada fossiilkütuste hindade mõju elektritootmisele, vastavust aluslepingute sätetele ja määrusele (EL) 2019/943.

Sellise vastavuse hindamisel tagab komisjon kiirendatud korras samuti järgmiste tingimuste täitmise: meetmed vähendavad elektrituru hetkehindu ettevõtjate ja tarbijate jaoks ja need ei mõjuta kauplemisshindu ulatuses, mis on vastuolus ühise huviga. Selle hindamise käigus võetakse arvesse meetmete ajutist laadi ja elektrivõrkude ühendatuse taset elektrienergia siseturuga.

- 17. Euroopa Ülemkogu vaatas läbi ELi kohese valmisoleku ja tegi nõukogule ülesandeks vaadata läbi komisjoni ettepanekud ELi gaasi hoiustamise poliitika kohta, võttes nõuetekohaselt arvesse ja käsitledes märkimisväärse hoiustamissuutlikkusega liikmesriikide huve, et tagada õiglane tasakaal. Gaasihoidlate taastäitmine kogu liidus peaks algama niipea kui võimalik, võttes arvesse riiklike valmisolekumeetmeid. Pidades silmas järgmist talve, teevad liikmesriigid ja komisjon kiiremas korras järgmist:
 - a) loovad vajalikud solidaarsus- ja hüvitamismehhanismid;

- b) teevad koostööd gaasi, veeldatud maagaasi ja vesiniku vabatahtlikuks ühiseks ostmiseks, kasutades optimaalselt ära Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ühist poliitilist ja turujõudu, et läbirääkimistel hindu leevendada. Ühise ostmise platvorm on avatud ka Lääne-Balkani riikidele ja kolmele assotsieerunud idapartnerile;
 - c) viivad kogu Euroopa Liidus lõpule meie omavahelised gaasi- ja elektrienergiaühendused ja tõhustavad neid, sealhulgas täieliku sünkroniseerimise elektrivõrkudega;
 - d) töötavad selle nimel, et tagada kõikidele liikmesriikidele varustuskindlus.
18. Energiajulgeolek ja kliimaneutraalsus on võimalik saavutada ainult siis, kui Euroopa Liit toetub tugevale ja täielikult ühendatud elektrienergia siseturule ning hästi toimivale CO₂-turule. Euroopa Ülemkogu arutas seda, kuidas jätkata tööd nende toimimise jälgimiseks ja optimeerimiseks. Ülemkogu palub komisjonil teha mis tahes vajalikud algatused 2022. aasta maiks, võttes arvesse ka Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti lõpparuannet ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve lõpparuannet.
19. Euroopa Liit jätkab tegevuse koordineerimist rahvusvaheliste partneritega, et tagada piisavad tarned ja leevendada energiahindade tõusu.

IV. MAJANDUSKÜSIMUSED

20. Euroopa Ülemkogu kutsub üles jätkama tööd Versailles' deklaratsiooni rakendamisega avatuma ja kindlama majandusliku baasi loomise osas, eelkõige vähendades meie strateegilisi sõltuvusi kõige tundlikumates valdkondades, nagu kriitilise tähtsusega tooraine, pooljuhid, tervis, digivaldkond ja toit, ning järgides ambitsioonikat ja jõulist kaubanduspoliitikat ja soodustades investeerimist.

21. Ühtne turg on kolmkümmend aastat pärast selle loomist endiselt üks Euroopa Liidu peamine väärtus kestliku majanduskasvu ja töökohtade loomise seisukohast ning on keskse tähtsusega rohe- ja digiülemineku kiirendamise ning meie majanduse vastupanuvõime suurendamise jaoks. Ühtse turu toimimine on vaja tagada ka kriisiajal. Selleks et ühtne turg saaks realiseerida kogu oma potentsiaali Euroopa tarbijate hüvanguks ning aidata kaasa tootlikkuse suurendamisele ja Euroopa ettevõtjate konkurentsivõime parandamisele, kutsub Euroopa Ülemkogu üles:
- a) rangelt rakendama ühtse turu norme ja tagama nende täitmise ning tagama, et kõik ettevõtjad järgiksid ELi harmoneeritud standardeid ja konkurentsieeskirju;
 - b) rakendama tööstusstrateegiat ja VKEde strateegiat;
 - c) kujundama välja ühtse turu, eelkõige digitaal- ja teenuste valdkonnas;
 - d) jälgima tähelepanelikult ja vältima kitsaskohti ning kõrvaldama allesjäänud põhjendamatud tõkked ja halduskoormuse ning hoiduma uute tõkete ja halduskoormuse loomisest;
 - e) ühendama paremini liikmesriikide ökosüsteemid ning kindlustama ja mitmekesistama tarneahelaid;
 - f) säilitama Euroopa Liidu suutlikkuse olla rahvusvaheliste standardite etaloniks.
22. Euroopa Ülemkogu vahetas arvamusi hiljutiste majandusarengute üle. Ülemkogu kinnitab iga-aastases kestliku majanduskasvu analüüsis esitatud poliitilised prioriteedid ning palub liikmesriikidel kajastada neid oma riiklikes reformikavades ning stabiilsus- või lähenemisprogrammides. Samuti kinnitab ülemkogu nõukogu soovitus eelnõu euroala majanduspoliitika kohta.

23. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles, võttes arvesse kõigi liikmesriikide konkreetset olukorda, jätkama tööd toiduainete hinnatõusu ja ülemaailmset toiduga kindlustatust käsitleva komisjoni teatisega, milles esitatakse nii lühiajalised meetmed toidu taskukohasuse küsimusega tegelemiseks Euroopa Liidus ja suurte sisendikuludega silmitsi seisvate põllumajandustootjate aitamiseks kui ka keskpika perioodi meetmed, millega toetatakse üleminekut kestlikule toidusüsteemile.
24. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles seadma koostöös rahvusvaheliste partneritega esmatahtsale kohale töö ülemaailmse toiduga kindlustatuse ja toidu taskukohasuse valdkonnas, eelkõige toetades toiduga kindlustatust ja põllumajandust Ukrainas ning kõige haavatavamates ja enim ohustatud kolmandates riikides. See on toiduga kindlustatuse ja põllumajanduse vastupanuvõime missiooni (Food and Agricultural Resilience Mission – FARM) algatuse põhieesmärk. See mitmepoolne töö peaks tagama turgude tõhusa toimimise ja soodustama kohalikku tootmist, et vähendada toiduga kindlustamatuse ohtu. Tuleks säilitada toiduainete tarneahelate terviklikkus.

V. COVID-19

25. Euroopa Ülemkogu vaatas läbi koordineerimisalased jõupingutused COVID-19 pandeemia reageerimisel.
26. Ülemkogu tegi kokkuvõtte edusammudest rahvusvahelises koostöös seoses üleilmse tasandi tervisealase juhtimise ja solidaarsusega, sealhulgas vaktsiinide parema kasutuselevõtu ning töö kaudu, mida Maailma Terviseorganisatsiooni egiidi all tehakse tulevase vahendiga, mille abil tõhustada pandeemiate ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist. Samuti tervitab ülemkogu Maailma Kaubandusorganisatsioonis intellektuaalomandi õiguste küsimuses tehtud edusamme.

VI. VÄLISSUHTED

27. Euroopa Ülemkogu valmistas ette 1. aprillil 2022 toimuvat ELi-Hiina tippkohtumist. Ülemkogu vahetas arvamusi suhete üle Hiinaga uues ülemaailmses kontekstis, eelkõige seoses Venemaa sõjalise agressiooniga Ukraina vastu.
28. Euroopa Ülemkogu arutas pikaleveninud poliitilist kriisi Bosnias ja Hertsegoviinas. Euroopa Liit kinnitab taas oma pühendumust Bosnia ja Hertsegoviina ning Lääne-Balkani Euroopa-perspektiivile. Bosnia ja Hertsegoviina juhid peavad üles näitama tugevat pühendumust viia kiiresti lõpule põhiseadus- ja valimisreform, mis on äärmiselt oluline riigi stabiilsuse ja täieliku toimivuse jaoks, ning toetama kõiki muid komisjoni arvamuses esitatud esmatähtsaid reforme, et saada kandidaatriigi staatus. Euroopa Liit on valmis jätkama kõrgetasemelist osalemist selles.

VII. JÄRGMISED SAMMUD

29. Euroopa Ülemkogu tuleb kõigi nende küsimuste juurde tagasi erakorralisel kohtumisel.

VIII. MUUD KÜSIMUSED

30. Euroopa Ülemkogu valis Charles MICHELi tagasi Euroopa Ülemkogu eesistujaks ajavahemikuks 1. juunist 2022 kuni 30. novembrini 2024.
31. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu osaliste, mille rahaühik on euro, riigipeade ja valitsusjuhtide otsuse, millega Charles MICHEL nimetatakse uuesti euroala tippkohtumise eesistuja ametisse ajavahemikuks 1. juunist 2022 kuni 30. novembrini 2024.